

DIDAM

1891-1970

INHOUD-LIJST
Weinig over gevonden.

DIDAM

Datum	Bron:	Onderwerp	Melk mln. kg.	M.geld 100 kg.	Boter kg.	Kosten 100 kg.
1891						
1916-08-10	DG	Knipsel 25 jr. jubilem.				
1936-02-24	DGB	Verslag vergadering				
1938-11-25	DGB	Oprichter De heer E. H. H. Thuis overleden				
1940-05-31	DGB	Oprichter J. R. Fierkens overleden				
1941-08-01	DGB	50-ste jaarverg. Coöp. Roomboterfabriek Didam.				

1891

De Gelderland 1891-04-05

Tot directeur van de **boterfabriek** te Didam is benoemd de heer Brandsma te Steggerda.

Leeuwarder Courant 1891-04-06

— De heer **D. M. Brandsma**, directeur der **boterfabriek** te Steggerda, is benoemd als beheerder der nieuw op te richten coöperatieve stoomzuivelfabriek te Didam, in Gelderland.

D.M. Brandsma overleed in 1922 en werd opgevolgd door zijn zoon, Fr. Brandsma, die in 1925 vertrok en werd opgevolgd door J. H. Vennegoor.

De Gelderland 1891-04-05

HEMENGDE BERICHTEN

— Te Didam is aanbesteed de bouw eener **room-**boterfabriek met directeurswoning. Minste inschrijver was de heer J. M. Muskens te Herwen voor f 6773. Bij de aanbesteding van den bouw van 15 arbeiderswoningen te 's Heerenberg was het minst ingeschreven door G. Thomassen te Hütthem, met levering van alle materialen, voor f 17350; zonder levering van steenen beliep de minste inschrijving, die van J. Stender te Doetinchem, f 11700.

DG 1916-08-10

De Gelderlander 1916-08-10

DIDAM. Vrijdag 11. vierde onze roomboterfabriek haar zilveren feest. Er is dan ook flink gefeest. Verschillende sprekers, w.o. de heer Hijkema, **zuivelconsulent**, deden de leden nog eens goed het nut inzien der coöp. zuivelfabrieken. Onze burgemeester, jhr. Van Nispen, bracht een gloedvolle* toast uit op bestuur en leden en schetste tevens de eendrachtige samenwerking van de Didamsche ingezetenen, waardoor reeds zooveel nuttigs tot stand kwam. Den heeren Van Vorseien en Salet uit Arnhem, welke de lachspieren der aanwezigen in beweging hielden mogen wij een woord van wardeering niet onthouden.

De heeren Brandsma, directeur, en Jac. Verkerk, machinist der fabriek, herdachten tevens hun vijf en twintigjarige loopbaan; beide zijn van af de oprichting steeds aan de fabriek werkzaam. De heer Brandsma, welke op het feest tegenwoordig was, had het genoegen de tevredenheid over hem te hooren uitspreken door bestuur en anderen. De heer Jac. Verkerk was, zeer ten spijt der leden, niet op het feest aanwezig.

Dat onze fabriek steeds grocie en bloeie tot in lengte van dagen is ons aller wensch.

Verslag alg. jr.-verg. CZ. Didam

DIDAM.- Dezer dagen werd de algemene jaarvergadering gehouden der Didamse Coöp. Roomboterfabriek, waarbij 350 leden vertegenwoordigd waren.

Na opening werden de notulen, evenals de rekening en verantwoording 1935 onveranderd goedgekeurd.

Voor de bestuursverkiezing deelde de aftredende voorzitter (??) mee, wegens zijn hoge ouderdom, zich niet meer herkiesbaar te stellen.

Als nieuw bestuurslid werd gekozen de heer J. Wienholts.

De aftredende commissarissen H. H. Kraayenvanger en W. J. Wolters werden herkozen.

In de vetgehalte commissie werden voor verschillende wijken leden aangewezen.

Het entreegeld voor nieuwe leden werd gelaten op f 1.- per koe.

Het bestuur werd gemachtigd tot aanschaffing van een nieuwen stoomketel met toebehoren.

Bij de rondvraag werd een voorstel gedaan om het volgend jaar het bestuur met 2 leden uit te breiden. Hierna sluiting.

Aan het jaarverslag ontleen wij het volgende:

Gedurende het boekjaar 1935 werd aangevoerd **5.376.219 kg.** melk met een gemiddeld vetgehalte van 3,32 pct., waarvoor werd betaald f 219.639,52 of gemiddeld **f 4,13** per 100 kg. Voor 1e klasse melk werd bijbetaald f 1954,89.

De totale onkosten bedragen f 37.538,45.

De exploitatierekening sluit met een batig saldo van f 5.209,33, welke bestemd werd voor af- en bijschrijvingen

Op de balans staan gebouwen, terreinen en machines voor f 24.000.-, terwijl de reserve-rekening een bedrag van f 23.481,38 aangeeft..

Oprichter de heer E. H. H. Thuis overleden.

DIDAM. - Na een kortstondig ziekbed overleed op huize Dijk alhier Woensdagavond vrij plotseling de heer E. H. H. Thuis, in den ouderdom van 79 jaar.

De heer Engelbertus Hermanus, Henricus Thuis, die 12 November 1859 alhier werd geboren, was een vooraanstaand man op landbouwgebied en ook op kerkelijk terrein heeft hij veel verdienstelijk werk verricht.

De heer Thuis was het, die in 1891 de groote stoot gaf voor de oprichting van de Coöp. Stoomboterfabriek te Didam, de eerste toendertijd in Gelderland.

Hij was het, die in den strengen winter van 1890/'01 met wijlen den heer Jansen, den lateren Directeur der fabriek, naar Friesland reisde om ter plaatse de werking van de Zuivelfabrieken te gaan bezichtigen, hetgeen naderhand de oprichting van de Coöp. Roomboterfabriek alhier tot gevolg heeft gehad.

Vanaf de oprichting in 1891 tot op heden is de thans ontslapene daaraan verbonden geweest. De eerste jaren als commissaris, vanaf 1927 als bestuurslid en vanaf 1935 als voorzitter. In het begin van dit jaar heeft wijlen de heer Thuis om gezondheidsredenen voor dit ambt moeten bedanken, waarna men hem wegens de vele verdiensten, aan de fabriek bewezen, tot Eerevoorzitter benoemde.

Toen de boterfabriek een jaar of wat draaide, voelde men ook hier de behoefte, om den boerenstand op voordelige manier aan krediet te helpen. Mede ook door het toedoen van den heer Thuis werd in 1897 de plaatselijke Coöp. Boerenleenbank opgericht, welke eerst bij Utrecht was aangesloten, doch naderhand naar Eindhoven is overgegaan.

Vanaf de oprichting in 1897 is de heer Thuis hieraan verbonden geweest. De eerste vijf jaren als onder-directeur en daarna als directeur. Ruim 36 jaren heeft de heer Thuis deze functie tot volle tevredenheid van al de leden en bestuurders der Bank bekleed.

Een ieder, die met den heer Thuis in aanraking kwam, leerde hem kennen als een rechtvaardig man, die steeds voor de belangen van zijn medemenschen durfde en ook wilde opkomen.

Voor de plaatselijke Boerenleenbank is zijn plotseling verscheiden een niet te onderschatten verlies, want ondanks zijn gevorderde leeftijd had hij nog steeds een helderen kijk op de lopende gebeurtenissen. Het zal moeilijk zijn een waardig plaatsvervanger voor hem te vinden.

Naast deze beide vereenigingen, welke steeds zijn volle belangstelling hadden en waarvoor hij met hart en ziel heeft gewerkt, was de overledene nog lid van het R.K. Kerkbestuur van de parochie „St. Martinus” en Regent van de St. Albertusstichting alhier.

Met den heer Thuis is een groot organisatieman heengegaan, die in zijn welbesteed leven velen ten zegen is geweest. Zijn verscheiden zal ook met groote deernis worden vernomen.

De Uitvaart en begrafenis zal plaats hebben op Maandag a.s. te 10 uur in de Parochiekerk van den St. Martinus alhier.

DGB 1940-05-31

Oprichter J.R. Fierkens overleden

De Graafschap Bode 1940-05-31

DIDAM.

In memoriam J. R. Fierkens.

— Woensdag j.l. overleed op 84-jarigen leeftijd de heer J. R. Fierkens van „De Lockhorst” alhier.

De heer Fierkens bekleedde bij zijn leven tal van functies in het openbare leven. O.a. bekleedde hij ruim 40 jaren onafgebroken een bestuursfunctie bij de Coöp. Boerenleenbank

alhier. Hiervoor mocht hij vorig jaar van de Centrale Boerenleenbank te Eindhoven een mooie herinneringsmedaille in ontvangst nemen. Hij was de mede-oprichter van de Boerenleenbank hier ter plaatse en daardoor oprichter van de eerste boerenleenbank in Nederland. De boerenleenbank te Didam mocht het deslijs tot haar eer rekenen, dat zij aan andere plaatsen het voorbeeld heeft gegeven om ook tot oprichting van deze nuttige en ook zoo noodige instellingen voor de boeren over te gaan. Een laatste eeresalut voor den verscheiden pionier van de creditorganisatie voor de boeren is hier dan ook zeer zeker op zijn plaats.

Tevens was de overledene tot voor eenige jaren bestuurshd en mede-oprichter van de Coöp. Roomboterfabriek alhier, welk bedrijf hij gedurende zijn 30-jarig bestuurschap heeft zien uitgroeien tot een van de grootste **zuivelfabrieken** van den omtrek.

Verder was wijlen de heer Fierkens sinds zeer vele jaren voorzitter van het R.K. Parochiaal Arbbestuur, in welke functie hij veel tot leeniging van den nood der armen in de parochie heeft kunnen bijdragen.

Dat God dit welbestede leven spoedig moge beloonen!

De plechtige uitvaart en begrafenis zullen plaats hebben a.s. Zaterdagmorgen om 10 uur in de parochiekerk van den „H. Martinus” alhier.

De Graafschap Bode 1941-03-26

50-ste jaarvergadering Coöp. Roomboterfabriek Didam.

Dinsdag hield de Coöp. Roomboterfabriek alhier haar 50ste jaarvergadering in het Carolusgebouw, onder leiding van de voorzitter, de heer J. Wienholts.

Na uitvoerige toelichting werd het keurige jaarverslag 1940 goedgekeurd.,

Hieraan ontlenen wij het volgende:

In net afgelopen boekjaar werden aangevoerd 5.596.706 kg melk, waarvan het gemiddelde vetgehalte 3,45 % bedroeg. De prijs per pct. vet bedroeg gemiddeld f 1,76, terwijl de gemiddelde prijs per 100 kg melk f 6,14 bedroeg. Voor het vet werd in het afgelopen jaar betaald f 340.849,53, terwijl voor premie voor kwaliteit le klasse melk werd bijbetaald f 2532,02, of per 100 kg vet 10 ct. Totaal werd betaald voor vet en premie le klasse melk f 343.381,55.

Aan ondermelk werd gratis terug ontvangen 70 % en aan karnemelk 10 %. Voor de aan de fabriek gelaten ondermelk werd per 100 kg gemiddeld betaald f 1,52. Vanaf de opening der fabriek tot 1 Jan. 1941 is ontvangen 192.483.578 kg melk, waarvoor is betaald f 9.900.149,52.

De boterproductie over 1940 bedroeg 184.402 kg, waarvoor werd ontvangen een bedrag van f 305.750,09. De productie volle poeder was 67.222 kg en magere poeder 4740 kg, hetwelk een bedrag opbracht van f 43.354,02.

Verkocht werden 523.782 liter consumptiemelk met een opbrengst van f 45.941,94; 92.915 L karnemelk met f 2997,41; 243 L room met f 286,38; 20.331 L karnemelksepap met f 1328,56; 1827 L gezuurde melk met f 182,83; 65 L chocolade met f 5,85 en 176.852 L ondermelk met f 3391,81.

Het aantal leden bedroeg op 1 Januari 1941: 496 en het getal „losse” leveranciers 69. Het aantal leden steeg in het afgelopen jaar met 8.

De expl.-rekening beliep in totaal f 404.444,70, met een batig saldo van f 1095,54. De balans sluit op f 74.203,25.

Verslag betreffende t.b.c.-bestrijding.

Onderzoek 1939-1940. - over het afgelopen seizoen zijn onderzocht 397 stallen met totaal 2716 stuks runderen, waarvan 37 reageerders, is 1,4 %. Het aantal t.b.c.-vrije stallen bedroeg 360, terwijl 37 stallen met reageerders werden aangetroffen, t.w. 1637 koeien met 33, 539 vaarzen met 2 en 540 st. jongvee met 2 reageerders. Het percentage van reageerders wordt telkenjare lager, zodat bij verdere intensieve bestrijding na verloop van nog enige jaren de tuberculose onder het rundvee in deze gemeente practisch zal zijn uitgeroeid.

Het aftredende bestuurslid, de heer B. J. L. M. Thuis, werd herbenoemd, evenals de aftredende commissarissen, de heren J. Meijer en P. Wissink.

Het bestuursvoorstel om het inleggeld voor de nieuwe leden te stellen op f 1 per koe, werd met algemene stemmen aangenomen.

De voorzitter zeide, dat het heden Dinsdag 25 Maart 1941 een halve eeuw geleden was, dat de boterfabriek werd opgericht, dat de fabriek op 1 Augustus 1891 werd geopend en dat op 5 Augustus d.a.v. de eerste melk was geleverd.

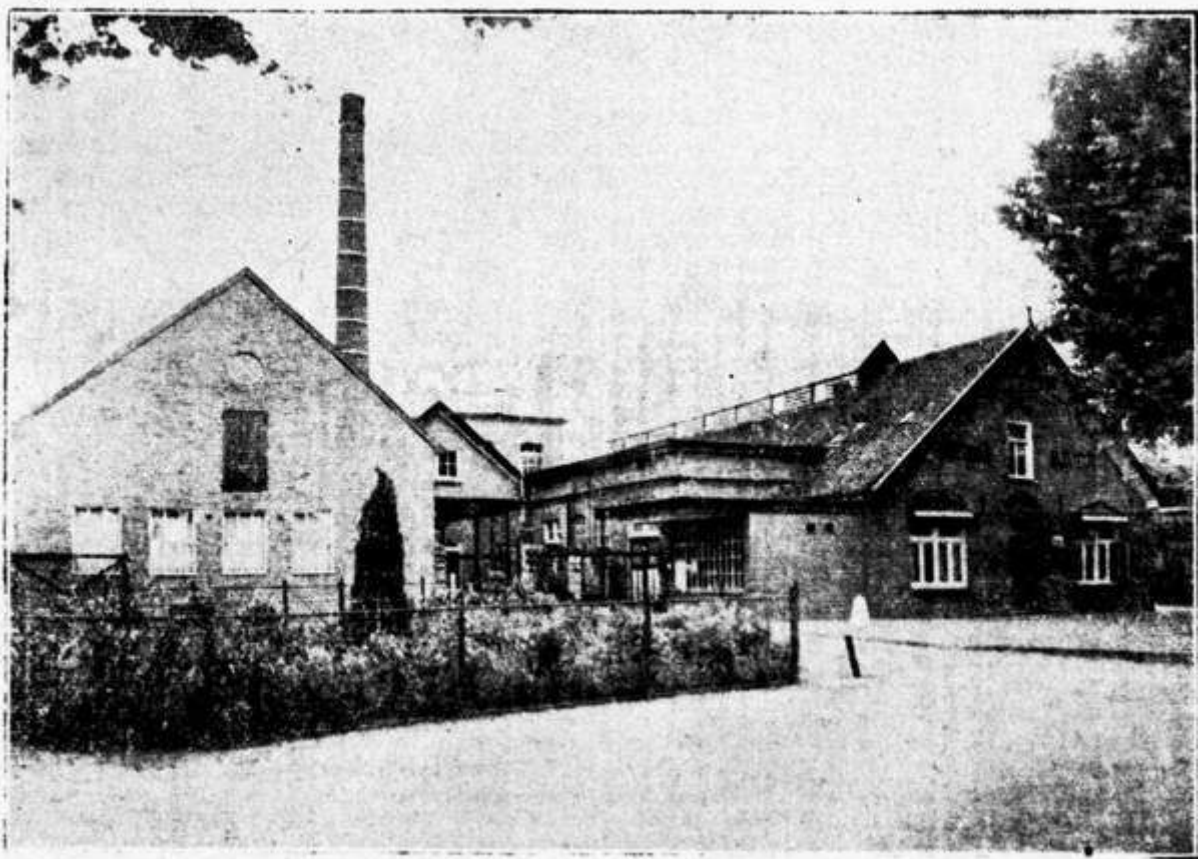
Besloten werd de eventuele feestelijke herdenking van dit 50-jarig jubileum in Augustus a.s. te vieren en de organisatie hiervan in handen van het bestuur te stellen.

De Graafschap Bode 1941-08-01 ¹

¹ Ook korter verslag in *De Telegraaf* en *Nieuws vd Dag*- zie bij [Algemeen](#)

De Coöperatieve Roomboterfabriek te Didam bestaat 50 Jaar

De eerste coöperatieve zuivelfabriek in de zandgronden

De Coöp. Roomboterfabriek te Didam welke Maandag a.s. 50 jaar in bedrijf zal zijn.

Op Maandag 1 Augustus a.s zal het een halve eeuw geleden zijn, dat de Coöp. Roomboterfabriek te Didam in bedrijf werd gesteld. Didam was de eerste coöp. zuivelfabriek in Gelderland, en tevens de eerste coöp. zuivelfabriek in de zandstreken.

Naar aanleiding van dit jubileum zijn wij eens met de directeur, de heer Vennegoor, gaan praten van wien wij het een en ander over de totstandkoming en de ontwikkeling van dit bedrijf vernamen.

Toen de fabriek te Didam werd opgericht, waren er nog slechts enkele coöp. zuivelfabrieken in ons land (in Friesland) in werking. In Gelderland bestonden toentertijd 3 boterfabrieken en 3 melkinrichtingen, alle kleine particuliere bedrijven.

De oprichting van de Didamse fabriek was, aldus de heer Vennegoor, een gevolg van een gesprek in de sociëteit. Een aannemer de heer A. Jansen, vertelde daar van de zuivelfabrieken, welke hij in Friesland had gezien. De boeren brachten in die dagen meest hun zelf gemaakte boter nog naar Arnhem, hoewel velen direct het voordeel zagen van een coöperatieve verwerking der melk boven de eigen boterbereiding. Na enkele vergaderingen werd tenslotte in de koude winter van 1890 op '91 door een commissie een tocht ondernomen naar Friesland, om daar onder leiding van de heer F. H. Pijttersen uit Sneek zuivelfabrieken te bezoeken.

Zo kon op 26 Maart 1891 de oprichting van de fabriek plaats vinden. De opzet was voor dien tijd flink. Er werd besloten een stoomfabriek te stichten hoewel in die dagen vele fabrieken buiten Friesland als handkrachtbedrijf begonnen.

Tot directeur-boekhouder van de nieuwe fabriek werd benoemd de heer **D. M. Brandsma**, botermaker aan de particuliere fabriek te Steggerda.

De zaak werd met voortvarendheid aangepakt. Dit blijkt wel duidelijk uit het feit, dat reeds na enkele maanden, en wel op 4 Augustus 1891, de fabriek hare werkzaamheden begon.

Het kapitaal voor deze fabriek werd verkregen door het uitgeven van aandelen, welke niet alleen onder boeren werden geplaatst. Het bestuur bestond ook uit niet-boeren en veehouders. Zoo was de voorzitter Jansen een aannemer, terwijl een notaris als niet lid zitting in het bestuur had.

In 1905 zijn alle aandelen door de fabriek uitbetaald.

In het eerste volledige boekjaar werd verwerkt 1.8 miljoen kg melk. Elk jaar nam de hoeveelheid verwerkte melk toe (behalve in de oorlogsjaren) en steeg in 1940 tot 5.6 miljoen kg.

De ontwikkeling van de zaken bracht mee, dat na enkele jaren (in 1894) leveranciers uit de omgeving uittraden en de coöperaties te Angerlo en te Wehl stichtten.

Direct werd rekening gehouden met het vet, of liever met het roomgehalte der melk, uitbetaald werd naar roomgehalte.

Het werkgebied van de fabriek ligt gedeeltelijk op het zand, gedeeltelijk op de rivierklei. Er zijn hier flinke boerderijen, doch op het zand zijn vele bedrijven van geslacht op geslacht steeds meer versnipperd.

In 1922 overleed de heer D. M. Brandsma, die sinds de oprichting directeur was geweest. Hij werd opgevolgd door zijn zoon de heer Fr. Brandsma, die in 1925 zijn functie beëindigde. Opvolger was de tegenwoordige directeur, onder wiens krachtige leiding in 1926 een flinke verbouwing tot stand kwam.

Aan de melkveecontrôle nemen hier vele veehouders deel. Het gemiddelde vetgehalte van de aan de fabriek geleverde melk bedroeg in het afgelopen jaar 3,45 %. De fabriek betaalt de kosten van het melkonderzoek en van de administratie der contrôle van het vee.

In 1934 begon de fabriek met de georganiseerde t.b.c.-bestrijding, waaraan de deelname vrijwillig is; van de 496 leden zijn er 382 aangesloten bij deze bestrijding. Het reactiepercentage daalde in de loop der jaren van 10 tot 1.4 %. Er zijn thans 360 t.b.c.-vrije bedrijven.

Hier is op dit gebied in korten tijd dus zeer veel bereikt!

De fabriek is in hoofdzaak boterfabriek. Aan consumptiemelk wordt thans per dag ongeveer 5000 liter geleverd.

Er is een installatie voor het maken van melkpoeder, benevens een vacuüminstallatie voor het

De graafschap Bode 1941-08-01

De heer J. H. Vennegoor, de bekwame en energieke directeur, onder wiens leiding de inrichting der fabriek belangrijke uitbreidingen en verbeteringen onderging.

(Foto's Meijerink).

vooraf condenseren van de poedermelk. Deze installatie wordt thans weinig gebruikt. Als gevolg van de tijdsomstandigheden wordt hier thans ook textielcaseïne gemaakt, waartoe een nood-installatie in bedrijf gesteld moest worden.

Het pasteuriseeren vindt plaats in een buizenpasteur-regeneratief-koeler. Dit toestel is zodanig ingericht, dat door omstelling van enkele kranen van vollemelk-pasteurisatie tot gescheiden pasteurisatie kan worden overgegaan, hetgeen thans, nu er textiel-caseïne gemaakt wordt, een groot gemak betekent (melk voor de textielcaseïnebereiding mag niet gepasteuriseerd worden).

In het melkpoederlokaal merkten wij op een plunjerpomp van bijzondere constructie voor het pompen van het condensatiewater uit de Hatmakermachine in de ketel. Dit is een pomp van eigen vinding van de directeur, de heer Vennegoor, waarop octrooi is aangevraagd. De pomp brengt het condensatiewater voor 100 % over in de ketel op een temperatuur, welke slechts $\pm 4^{\circ}$ C. lager is dan de temperatuur van de stoom, welke voor de verhitting in de Hatmakermachine is gebruikt.

De heer Vennegoor deelde ons mede, dat deze pomp uitstekend werkt.

Moge de fabriek te Didam, onder de bekwame leiding van de heer Vennegoor, een schone toekomst tegemoet gaan!

Coöp. Zuivelbereiding in Gelderland. Eerste fabriek – Didam – bestaat vijftig jaar.

Op 4 augustus a.s. zal het 50 jaar geleden zijn, dat de Coöp. Zuiverfabriek te Didam in werking werd gesteld. Dit was de eerste coöp. zuivelfabriek in Gelderland, doch ook in de zandstreken (in het Oosten en Zuiden) van ons land.

De stoot tot de oprichting heeft hier niet een boer, doch een aannemer gegeven, wijlen de heer H. Jansen te Didam. Deze had enkele coöp. zuivelfabrieken in Friesland gezien. Hij was overtuigd van het nut van deze bedrijven en hield besprekingen met boeren in de Didamse sociëteit. Enkele, die toen ter tijd hun boter naar Arnhem brachten en er weinig voor ontvingen, voelden voor het denkbeeld. En zo gebeurde het, dat in de barre winter van 1890 een commissie naar Friesland toog, om daar zuivelbedrijven te bezichtigen en besprekingen te houden. Het gevolg was, dan op 26 Maart 1891 de acte van oprichting van de Didamse Coöp. Roomboterfabriek werd verleden.

Men moet bewondering hebben voor de voortvarendheid, waarmee gewerkt werd, want reeds op 4 Aug. 1891 kon de fabriek in bedrijf worden gesteld!

De opzet was voor dien tijd flink. De fabriek werd direct voor stoomkrachtaandrijving ingericht. Dat was buiten Friesland toen nog vrijwel een unicum.

In het eerste volledige boekjaar werd verwerkt 1,8 miljoen kg melk. In 1940 is verwerkt 5.6 miljoen kg melk.

Het voorbeeld van Didam vond weldra navolging. In 1893 kwam tot stand de Coöp. Zuivelfabriek te Zevenaar, in 1894 Angerlo, Wehl, Vorden, Epe en Almen. De ontwikkeling bracht, mee, dat leveranciers te Angerlo, Wehl en omgeving de fabriek verlieten en zich aansloten bij het ter plaatse opgerichte bedrijf.

Behalve voor boter is, de fabriek ingericht voor het maken van melkpoeder en textiel-caseïne. Met dit laatste product is enige maanden geleden begonnen.

Zeere goede resultaten zijn hier verkregen met de bestrijding van de runder-t.b.c. De georganiseerde bestrijding heeft een vrijwillig karakter. Van de 496 leden der fabriek zijn er 382 bij aangesloten en van hen hebben er 360 hun bedrijf vrij van deze ziekte gemaakt.